

4. Právo trestní (viz § 61 tr. ř. a čl. Diplomacie).

5. Právo správní. V tomto směru není z pravidla rozdílu mezi cizinci a osobami exterritorialními. Platí tedy pro ně, pokud v tuzemsku živnost provozují, všechny předpisy, jež ohledně cizinců platí. Totéž platí, když tyto osoby jiné podniky zde provozují, jež sice nespádají pod ustanovení řádu živnostenského, při nichž však zvláštního povolení úřadu administrativního se vyhledává a při nichž průkaz zvláštní kvalifikace podati dlužno. Však i zde platí pro exterritorialní osoby jisté výhody; tak jsou na př. kanceláře, bydliště osob exterritorialních osvobozeny od vojenského ubytování (§ 10 zák. ze dne 11. června 1879 č. 93 ř. z.). Rovněž nesmí osoba exterritorialní býti donucena, aby uposlechla obeslání úřadu administrativního, ježto by to odporovalo zásadám práva mezinárodního.

V. Daně. Jest nepochybně, že exterritorialní osoby, pokud se týče jich nemovitostí, daní pozemkovou a domovní stíženy býti mohou. Dále se uznává, že osoby tyto, jež podnik živnostenský ve zdejším státě provozují, dani z výdělků a z příjmů podlehají. Jinak jsou ovšem od každé jiné daně z výdělků a z příjmu osvobozeny, vyjímaje požitky z pojištění a od ústavů na život pojišťujících plynoucích, poněvadž dle patentu o dani z příjmů z takovýchto příjmů daň i od osob v cizině žijících žádána býti může. Výnos min. fin. ze dne 13. listopadu 1851 č. 26674 ustanovuje, že cizinec, který v cizině má řádné bydliště, ohledně příjmu z kapitálu na domě částečně od daně osvobozeném pojištěného, dani z příjmu nepodlehá. Výnos tento platí nepochybně i ohledně osob exterritorialních (o výhodách celních, viz čl. Diplomacie).

VI. Poplatky. Vyslanci cizích mocí požívají ohledně listin a spisů jimi samými neb jich plnomocníky zřízených, pokud se nevztahují na nemovitosti v rakouských korunních zemích ležící nebo na pohledávky na těchto váznuoucích, úplného osvobození od poplatků (p. s. 75 lit. e popl. z.). Z věcí pozůstalostních jest jen statek nemovitý podroben poplatku. Movitosti pozůstalostní vyslanců na dvoře pověřených, jich vyslaneckých úředníků a služebníků jsou bez výjimky poplatku prosty, pokud osoby tyto nejsou rakouskými poddanými (§ 2 lit. b nař. min. fin. ze dne 8. dubna 1854 č. 84 ř. z.).

Faktura.

I. Pojem a druhy.

Faktura znamená v doslovném překladu účet. V obchodě třeba rozeznávati účty t. zv. noty, jež vydává obchodník (maloobchodník) svým kupcům jako konsumentům, a pak účty (při velkoobchodě), které obchodník vydává obchodníkům. Tyto poslednější slovou nyní vůbec fakturami, ač přísně vzato patří význam tento jen účtům vydávaným v obchodě komisionářském, kdež rozeznávati dlužno faktury koupí a prodejů, dle toho znějí-li na zboží, jež má býti komisionářem na cizí účet koupeno nebo prodáno. Ve fakturách těchto vyznačen jest vždy udělený příkaz (»na váš řád a účet komisionářský koupeno po případě prodáno«). Faktury, jež vydává kupec o zboží, jež byl odvezl z vlastního skladiště, slovou fakturami ve vlastním obchodě. Vyhotoví-li komisionář svému komitentovi účet, jenž nezní na obchod ve skutečnosti uzavřený, nýbrž obsahuje pouze ceny, dle kterých jest možno obchodníku posouditi, je-li koupě nebo prodej na určitém místě cizím a v ustanovený čas vý-

hodnou, jest to účet domnělý. Faktura výkazná jest seznam zboží a cen jeho, které zašle obchodník (konsignant) jinému, konsignatáři obvykle komisionáři, aby toto zboží prodal na jeho účet. Tento právní poměr obvykle vyznačen jest v čele faktury slovy: »na náš účet a nebezpečí ku komisionářskému prodeji zasláno«. Jmenovitě zboží, jež se zasílá komisionářům do míst zámořských, nazývá se zbožím konsignačním a účty o tom fakturami konsignačními. Faktury, které vydává obchodník obchodníkovi, obsahují zpravidla:

1. místo a den vydání,
2. jméno (firmu) vydavatele,
3. jméno (firmu) adresátovo,
4. způsob odeslání zboží (po železnici, po lodi, přímo nebo prostředníkem),
5. přesné vyznačení zboží dle váhy, míry, obalu,
6. udání ceny a útrat,
7. podmínky platební (čas, místo splatnosti, za hotové, proti akceptu atd.).

II. Právní účinek faktury.

Neobsahuje-li faktura nic jiného, než co již dříve umluveno bylo mezi kontrahenty, jest pouze potvrzením smlouvy již uzavřené. Byla-li však faktura vydána o zboží, které bylo objednáno na základě oferty, která neobsahovala všechna ustanovení ve faktuře uvedená, pak má ovšem faktura jinou právní povahu a též jiný účinek právní.

Dle panující praxe zavazuje bezzávadné přijetí faktury a zboží objednatele, (ač obdržel-li tento fakturu současně se zbožím neb již dříve) ku splnění podmínek smlouvy tržové ve faktuře obsažených (rozh. ze dne 22. května 1890 časopis »Österr. Central-Blatt für die jur. Praxis« VIII. 220 sr. čl. 1 a 279 obch. zák. a roz. nejv. s. dv. ze dne 7. února 1883 sb. »Adler a Clemens« č. 1065). Závazek tento ovšem nevzniká, nesouhlasí-li příjemce s doložkami ve faktuře obsaženými a zpraví-li o tom odesílatele a dá-li zboží ku dispozici (rozh. nejv. s. dv. ze dne 24. července 1889 sb. »Adler a Clemens« 1983, rozh. ze dne 21. listopadu 1893, ze dne 5. listopadu 1889 časopis »Gerichtszeitung« č. 8. z r. 1890 a j.), aneb došla-li faktura objednateli později než zboží (rozh. ze dne 20. prosince 1893 časopis »Gerichtszeitung« č. 11 z r. 1894), aneb je-li doložka faktury s výslovným ustanovením smlouvy před tím uzavřené v odporu, ježto v případě tomto platí zásada, že se má pokládati takováto faktura za novou ofertu, a pouhé mlčení znamená odmítnutí, ale nikoliv přijetí (rozh. něm. říš. s. ze dne 5. června 1886 časop. »österr. Centralblatt f. d. j. Prax.« IV. str. 661, zák. ze dne 20. prosince 1893 časopis »Gerichtszeitung« č. 11. z r. 1894).

III Doložky účetní.

Jako doložky účetní vyskytují se nejčastěji tato ustanovení:

1. Určení místa platebního »k placení v Praze« (srv. čl. 325 odst. 1 obch. z.). Bezzávadné přijetí zboží a faktury tuto doložku obsahující odůvodňuje příslušnost soudu smluvního (forum contractus) ve smyslu § 43. jur. norm. (rozh. ze dne 2. října 1884 sb. »Gl. U.« č. 10.191, ze dne 6. května 1891 časopis »Gerichtszeitung« č. 39 z r. 1891, ze dne 15. února 1881 sb. »Gl. a U.« č. 8290). Nejvyšší soudní dvůr však též rozhodl, že příslušnost určitého soudu přijetím zboží a faktury místo platební obsahující jednou založená, platí též pro žaloby z pozdějších obchodů stejného

druhu mezi týmiž stranami k místu příšlých (rozh. ze dne 12. ledna 1886 sb. »Gl. U.« 10.890).

Nová jurisdikční norma (§ 88. zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 111 ř. z.) obsahuje v tomto ohledu toto ustanovení: »Příslušnost soudu místa splnění mezi osobami živnost obchodní provozujícími odůvodněna jest bezzávadným přijetím faktury zároveň se zbožím, neb již před dojitím tohoto zasláné, která obsahuje doložku, že placení má se státi na určitém místě, a že v tomto místě žaloby z obchodu toho podati lze.«

2. Ustanovení lhůty platební »k placení ve 3 měsících«, »lhůta 6 měsíců«, »cena za 3 měsíce« atd. (rozh. ze dne 22. května 1890 časopis »Österr. Central-Blatt f. j. Prax.« VIII. 20.). Právní význam doložky této spočívá v tom, že po uplynutí této lhůty, která počíná běžeti ode dne vydání faktury, pokládáti jest dle čl. 328 obch. z. a nikoliv dle § 902 o. o. z., pohledávku za dospělou, a že, nebyla-li tato zaplacená, žádáti lze 6⁰/₀ úroky z prodlení (čl. 287, 288, 289 obch. z.). Obyčejně dostává kupec, zaplatí-li ihned, náhradu t. zv. skonto.

3. Ustanovení lhůty reklamační (»K reklamacím přihlíží se jen, byly-li do 8 dnů po obdržení zboží podány«) ve faktuře obsažené jest závazným (rozh. nejv. s. dv. ze dne 6. listopadu 1872 sb. »Adler a Clemens« č. 405, ze dne 30. dubna 1873 sb. »Adler a Clemens« č. 433), nikoli však tehdy, nelze-li zboží ve lhůtě této prohlédnouti (rozh. ze dne 3. listopadu 1885 časopis »österr. Central-Blatt f. j. Pr.« IV. 68). Dále jest platnou doložka, že obaly atd. přijímají se nazpět jen v určité lhůtě (rozh. ze dne 13. února 1879 sb. »Adler a Clemens« č. 825.)

4. Ustanovení, že platy přijímá jen vydatel neb osoba jím zvláště naznačená. V případě tomto zaplacení někomu jinému (na př. cestujícímu prodáváčovu) nezbavuje dluhu (rozh. ze dne 5. června 1868 sb. »Adler a Clemens« č. 184, ze dne 5. srpna 1875 sb. »Adler a Clemens« 604 atd.).

5. Doložka, že oba kontrahenti (ve sporech až do 500 zl.) podrobují se řízení ve věcech nepatrných a sice před soudem určitým (viz čl. Řízení ve věcech nepatrných), jest závazna.

IV. Kniha účtů (faktur) nalézá se jen ve větších obchodech a obsahuje opisy došlých faktur (kniha faktur obdržených) a opisy odeslaných faktur (kniha faktur daných). Kniha účtů jsouc pouze pomocnou knihou obchodní nemusí býti ve smyslu čl. 37 obch. z. předložena (rozh. ze dne 28. ledna 1879 sb. »Adler a Clemens« č. 817).

V. Doručitel zboží a nekvitovaného účtu oprávněn není přijati zaplacení (čl. 51 obch. z.), ovšem na účet kvitovaný může peníze přijati, pokud nevadí přijetí okolnosti plátcí známé (§ 296 obch. z.). Zaslání účtu nelze pokládati za upomínku (čl. 288 obch. z. a srv. nahoře II.). Chyby účetní nebo patrné omyly nemohou býti na újmu vydateli (čl. 294 obch. z. a § 242 a 1388 o. o. z.). Ustanovení § 35 zák. čl. LIV. z r. 1868 uh. s. ř., že pohledávky účetní v 1½ roce, a byl-li výtah knihovni nebo účetní ověřen, ve 3 letech žalovati lze před soudem onoho místa, kde knihy se vedou, platí dle zásad reciprocity též v Rakousku proti dlužníkům, kteří bydlí v Uhrách (rozh. ze dne 9. listopadu 1892 časopis »Juristische Blätter« č. 1. r. 1893).

VI. Poplatky.

Účty kupecké (faktury) až do obnosu 10 zl jsou kolku sprostěny;

faktury na obnosy od 10 zl. až do 50 zl. podlehají poplatku 1 kr. za arch, při obnosech vyšších pak 5 kr. (zák. ze dne 8. března 1876 č. 26 ř. z. a ze dne 9. února 1850 č. 50 ř. z.). Účty, které se mají předložiti soudu, jest kolkovati, nepřevyšuje-li předmět sporný obnos 50 zl., kolkem 10 kr. ve případech ostatních kolkem 15 kr. (zák. ze dne 29. února 1864 č. 20 ř. z., výn. min. fin. ze dne 28. července 1883 č. 23016). Saldování účtu jest kolku prosto; předloží-li se však saldovaný účet soudu, neb užije-li se ho na místě kvitance u veřejné pokladny, dlužno jej kolkovati dle stupnice II. (p. s. 83 B 2. popl. zák.). Užije-li se účtu pouze ku prokázání passiv pozůstalostních, odpadá kolek z kvitování (výn. min. fin. ze dne 13. prosince 1871 č. 35393), a opatří se pouze 15 kr. z každého archu.

Kolek přepíše se aspoň jednou řádkou (leč ani nápisem ani podpisem); dovoleno jest však přepsati kolek jménem adresátovým, dnem a místem vydání (výn. min. fin. ze dne 15. října 1876, č. 19.279, výn. min. fin. ze dne 24. května 1877 č. 8500, rozh. spr. s. dv. ze dne 13. prosince 1881 č. 1233).

Falšování potravin.

Potraviny, k nimž náležejí látky výživné, pokrmy a nápoje, stávají se zdraví lidskému škodlivými, nejsou-li požitelné, jsou-li padělány aneb falšovány. Úkolem státu jest: I. starati se o náležitou jakost potravin a zabráňovati, aby potraviny zdraví lidskému škodlivé dováženy nebyly na trh, II. trestati ty, kdož přestoupí předpisy vydané.

A) Zákonodárství nynější.

I. Na ochranu potravin vydány byly četné dekrety dvorní kanceláře, dvorní dekrety, výnosy ministerské a nařízení místodržitelská. O jakosti pečiva nařízeno, že musí vyrobeno býti z dobré a čisté mouky, náležitě vypečeno, nesmí býti vlhké, písečné, zápachu nepříjemného, ani stuchlé, trpké, nesolené, kyselé, příliš černé, cizími látkami promíchané, musí býti dobře spracováno a nesmí ani málo ani mnoho vykysáno býti (dek. dv. kanc. ze dne 25. ledna 1795 č. 48.566). Všichni živnostníci, kteří zabývají se výrobou a prodejem pokrmů, povinni jsou dbáti největší čistoty a jsou proto pod přísným dozorem příslušných orgánů (výn. min. ze dne 19. září 1848 č. 3075). Náhražky kávové do obchodu přicházející mají býti častěji prozkoumávány, neobsahují-li žádných příměsků lidskému zdraví škodlivých, a skládají-li se jen ze součástí prvním prozkoumáním určených (dv. dekr. ze dne 11. srpna 1812). Náhražky kávové smějí prodávati se jen v balíčkách s nápisem výrobcovým (dv. dekr. ze dne 20. října 1810 č. 31.547). Cukrovinky, cukroví, náhražky kávové a jiné věci poživné mohou baleny býti jen papírem bílým anebo papírem barveným barvami látkovými. Na tento obyčejný papír může býti přibaleno papír barvou jinou zbarvený, když věci poživné nevlhnou, neměkknou, nerozplynou se a na papír se nelepí (nař. min. vn. a min. obch. ze dne 2. června 1877 č. 43 ř. z., ze dne 20. listopadu 1877 č. 105 ř. z.). Barev, které v sobě chovají kovy (vyjímaje železo), žluť pryskyřičnou, kyselinu pikrinovou aneb anilin, zapovězeno jest užívati ku věcem poživným (pokrmům a nápojům), počítaje v to devisy a ozdůbky vyráběné z tragantu, škrobu a cukru. Vůbec zakázána jest výroba věcí poživných, nádobí jídelního a kuchyňského z látek, jež zdraví lidské poškozují. Obchod, výčep a prodej předmětů takových jest zakázán (nař. st. min. ze dne 1. května 1866 č. 54 ř. z.). O neškodnosti masa jako potraviny postaráno jest nařízeními zák. ze dne 29. února 1880 č. 35 ř. z., ze dne 29. února 1880 č. 37 ř. z., ze dne 24. května 1882